

תקצוב דיפרנציאלי / מוטי ששון

אין דיפרנציאציה?

93%, ובירושלים 84% - פער ששוויו הכלכלי נאמד במאות מיליוני שקלים. וכאן עולה השאלה - האם תושבי העיר חולון, ותושבי ערים נוספות המנוהלות על-ידי ראשי ערים אחראיים, צריכים לממן את הניהול הכושל של ירושלים? אם יש בישראל אפליה, הרי שמדובר בחיסול ההשקעה הממשלתית בערים הגדולות. בערים אלו חיים וגרים רוב אנשי מעמד הביניים בישראל - לצד שכונות מצוקה רבות, שגם הן מקופחות. בערים אלה נעשו הקיצוצים הגדולים בעשורים האחרונים, ושם חוסלה רשת הביטחון החברתית. הכיתות הכי צפופות בישראל מצויות בפתח תקווה, בתל אביב, בחיפה ובחולון. ההורים בערים מממנים מכיסם את ההסעות, המועדוניות, החוגים ופעילויות ההעשרה - כל אותם שירותים שממומנים בחלקם או במלואם על-ידי המדינה והקרנות הפילנתרופיות בירושלים וביישובים הקטנים.

בערים "החזקות" מקבל כל תלמיד כשליש עד כמחצית מההשקעה בתלמידי ירושלים. כשלי ירושלים אינם נובעים ממחסור בתקציב ובהשקעות אלא מניהול גרוע ובזבזני. האם תושבי חולון ות"א צריכים לממן את הניהול הכושל של ירושלים?

זה לא מפתיע ש"מחאת הסרדינים", "מחאת הסייעות" וכן ההפגנות בעד "הצדק החברתי" התחילו בערים הגדולות - שם מצויה הקריסה בחינוך. לקיצוץ נוסף בתקציב לתלמידי בערים הגדולות, יש שתי משמעויות בולטות - העברת עיקר הנטל לתושבים, ובעיקר להורים; וכן הפרטת מערכת החינוך וחיסול העיקרון האוניברסלי של החינוך הממלכתי, שלפיו כלל תלמידי ישראל, ולא רק החלשים, זכאים לחינוך חינם. נכון, יש הורים שיעמדו בכך. ייתכן שחלקם אפילו ישמחו על האפשרות לממן מכיסם את החינוך. בכך תיפתח הדלת למערכת פרטית, שבה הם יוכלו לבחור את המורים ולמייץ את התלמידים. אבל אם מישוהו חושב שצעדים כאלו יועילו לחינוך בישראל, יגבירו את השוויון ויקלו במשהו על הכשלים בשירותים העירוניים בירושלים ובכל מקום אחר, טעות חמורה בידו. ●

הקמפיין שמוכיל ראש עיריית ירושלים, ניר ברקת, במטרה לקצץ בתקציבי החינוך בערים הגדולות האחרות, זכה החודש

לחיוזוק משמעותי: מאמר שכתב סגן עורך העיתון ועורך החירות ב"גלובס" אלי ציפורי, הטוען שחלוקת תקציבי הרווחה והחינוך בישראל מתעלמת משאלות של צדק חלוקתי, ומפלה בכך את הפריפריה והיישובים הקטנים לעומת הערים החזקות ("כחולן, אל תיכנע לחולדאי", "גלובס", 13.11.15). לטענת ציפורי, "4 מיליארד שקל מוקצבים לרשויות המקומיות לשירותי עזר ולהסעות לתלמידים באופן שוויוני, בלי שום בחינה אם מדובר ברשות חזקה או חלשה". אין ררך יפה לומר זאת: הנתונים האלו פשוט לא נכונים. התקצוב לכל תלמיד שונה מהותית בין יישובי הפריפריה לערים שתקציבן מאוזן. כל הורה ששולח תלמידים לבית ספר ברמת גן ובראשון לציון, יכול להתרשם בעצמו מגודל הכיתות, מהעומס על המורים ומהקיצוץ בשעות ההוראה. בנוסף, משתפת המדינה במימון שירותים היקפיים וחוגים בפריפריה ובירושלים, ועל כך מתווספות עמותות וקרנות המעניקות שיעורי העשרה וסיוע כלכלי באזורי מצוקה - וטוב שכך. לטובת מי שאינם הורים לילדים, הנה נתוני האמת מטעם משרד האוצר ומשרד החינוך. בירושלים, המובילה את הקמפיין נגד הערים הגדולות האחרות, מקבל כל תלמיד בבתי הספר היהודיים בין 30 אלף ל-50 אלף שקלים מהמדינה (לעומת בתי הספר הערביים, שמקבלים רק 2,400-6,500 שקלים לתלמיד). בעכו, מקבל תלמיד 27 אלף שקלים. בירוחם ובמעלות תרשיחא: 30 אלף שקלים.

לעומת זאת, בערים באר-שבע, חיפה, מודיעין, פתח תקווה, תל-אביב, חולון ודומותיהן, מקבל כל תלמיד תקצוב של 14-19 אלף שקל בשנה - כמחצית מההשקעה בתלמיד בפריפריה, ועד שלישי מההשקעה בתלמידי ירושלים. הטענה על היעדר דיפרנציאליות, היא פשוט טעות או בורות. אלי ציפורי חושף במאמריו את ההכנסות הגדולות של עיריית תל-אביב מארגונה ממשלתי, לעומת ערים אחרות. בהקשר זה, כדאי לדעת שירושלים מקבלת 100% מהארגונה של משרדי הממשלה, לעומת 30%-50% בערים אחרות שבהן יש משרדי ממשלה. אם זו אינה דיפרנציאליות, לא ברור מהי כן. ירושלים נהנית מעוד שורה של תקציבים מיוחדים: כל מערכת הכבישים והמדרכות העירונית ממומנת על-ידי המדינה בשיעור של 100%, קרן ירושלים משקיעה בעיר כמיליארד שקל נוספים, מענק ירושלים מוסיף עוד כ-600 מיליון שקלים בשנה, וזו רק תחילת הרשימה. כשליה של ירושלים אינם נובעים ממחסור בתקציב ובהשקעה ממשלתית, אלא מניהול גרוע ובזבזני. למשל, באחוזי גביית הארגונה שהם - בחולון